

Секція 11. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Т.В. Андросова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Ю.Б. Доброскок, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ

Розвиток міжнародних економічних відносин на сучасному етапі відбувається під впливом глобалізації, яка являє собою об'єктивний процес економічного зближення країн на якісно новому рівні, перетворення світового ринку на єдиний ринок товарів та послуг, робочої сили, капіталу, що проявляється у рості взаємодії економічних систем різного рівня. Економічне явище офшорного бізнесу наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. стало невід'ємною частиною функціонування світової економіки.

Принципи економічного співробітництва, що визначаються міжнародної торговою системою СОТ як правила конкуренції між державами в їх боротьбі за ринки збуту і джерела сировини, не дозволяють державним органам створювати «особливі умови господарювання» для окремих учасників міжнародного ринку товарів і послуг. Нинішній розвиток офшорного бізнесу тісно пов'язан з проблемами ухилення від податків, відмивання незаконно отриманих доходів, вивезення капіталу, приховування та накопичення його в офшорних зонах.

Державне регулювання може: по-перше, зіграти негативну роль з точки зору забезпечення рівної конкурентної політики як для окремих національних і транснаціональних компаній, так і для цілих держав, що знаходяться в початковій стадії розвитку; по-друге, може підштовхнути керівництво окремих держав до руху в бік організації на своїй території великої кількості офшорних центрів, діяльність яких буде вирішувати питання економічного добробуту тільки цих держав на шкоду загальносвітовим тенденціям розвитку інтеграційних економічних процесів.

На сьогодні в українському регулюванні і управлінні економічною діяльністю відбуваються позитивні зміни, пов'язані з приєднанням України до СОТ. Змінюються норми і правила в частині здійснення управління ринковими відносинами. Останнім часом увага до офшорного бізнесу все більше зростає в зв'язку з проблемою безпеки держав перед обличчям транснаціональної економічної злочинності, так як офшорна індустрія розвинулася в глобальний

бізнес, що проникнув у всі куточки світу, що охоплює, так чи інакше, приблизно половину обсягу світових фінансових угод.

Зазначена проблема безпосередньо пов'язана з розвитком і вдосконаленням боротьби з легалізацією злочинних доходів, а також з транснаціональною економічною злочинністю в цілому. Основоположні норми міжнародного права в галузі боротьби з легалізацією злочинних доходів містяться, перш за все, в Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, підписаної 8 листопада 1990 р у Страсбурзі. Іншим видом правового регулювання в даній області є двосторонні договори, укладені державами в області координації зусиль та обміну інформацією з метою боротьби з відмиванням злочинних доходів.

Лідером у світовій боротьбі з легалізацією злочинних доходів на сьогодні є Спеціальна фінансова комісія з проблем відмивання грошей (Financial Action Task Force on Money Laundering – FATF), створена в 1989 р на зустрічі країн «Великої сімки» в якості незалежного об'єднання, що не є при цьому міжнародною організацією. Організація має тимчасовий характер і існує тільки до тих пір, поки є необхідність в її роботі.

Основна проблема, що виникає у зв'язку з розвитком законодавства по боротьбі з відмиванням коштів, як на національному, так і на міжнародному рівні, – це вкрай високий ступінь динаміки розвитку і появи нових інструментів в цій області. Організації та особи, безпосередньо зацікавлені в легалізації грошових коштів, винаходять все нові і нові способи, що дозволяють обійти законодавство, так зване *anti money-laundering legislation*. У свою чергу, фахівці, які намагаються перешкодити реалізації схем відмивання і використання нових механізмів за допомогою моніторингу, взаємодопомоги та обміну інформацією з країнами-партнерами та організаціями, які співробітничать, намагаються систематизувати наявну інформацію для запобігання подальшого використання подібних схем.

Розвиток законодавства, спрямованого на боротьбу з легалізацією злочинних доходів, в західних країнах йде досить активно, проте деякі європейські держави (Франція, Люксембург, Португалія) не вживають всіх заходів щодо імплементації ще другої директиви 2001 року, в деяких же країнах вже діють нові положення.

Державне регулювання офшорного бізнесу в цілому має служити цілям легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом як на національному рівні за допомогою законодавства, так і на рівні міжнародного співробітництва шляхом підписання міжнародних двосторонніх та багатосторонніх договорів.